

Magyarfalvi Gábor

Még egy diákolimpia a Kaukázusban

Lassan már gyakorlat lesz abból, hogy a magyar diákok évente két kémiaolimpián vesznek részt. Az első volt tavasszal a Mengyelejev Diákolimpia, szűkebb körben, nehezebb feladatokkal. A másik a nyár közepén a teljes földgolyót megmozgató Nemzetközi Diákolimpia. Az idén mindkét versenyre ugyanabban a régióban került sor. Az össz-szovjet versenyek mai utóda Jerevánban, Örményországban, a szocialista táborból elindult világverseny pedig Bakuban, Azerbajdzsánban volt. Sajnos a két ország rossz viszonya miatt kölcsönösen bojkottálták egymást, nem hoztak az olimpiák békességet közéjük.

Az érmek, mint általában, szépen csillogtak, különösen, ha észrevesszük, hogy sok éve ez volt a legfiatalabb csapat (egy végzős, két 11-es, egy 10-es). Az eredmények:

	Olimpiai érem	Mengyelejev eredmény	Iskola	Kémiatanár
Kovács Dávid Péter	Arany	Bronz	Szent István Gimnázium, Budapest	Borbás Réka
Perez-Lopez Áron Ricardo	Ezüst	Ezüst	Apáczai Csere János Gimnázium, Budapest	Villányi Attila
Stenczel Tamás Károly	Bronz	Bronz	Török Ignác Gimnázium, Gödöllő	Karasz Gyöngyi, Kalocsai Ottó
Vörös Zoltán János	-	-	Váci Mihály Gimnázium, Tiszavasvári	Bényei András

A két verseny szervezésében is vannak különbségek, nem csak a méreteken: itt két ötórás elméleti vizsga van, ott csak egy. A Mengyelejev esetén nincs előzetes témakijelölés, így szinte a teljes kémiát nem árt ismernie a résztvevőknek. Az idén a nagy eltérés azért a rendezvényekre fordított pénzben volt. Jerevánban mindenki egy puritán kollégiumban lakott és dolgozott, Bakuban viszont elegáns és

rettentő drága szállodákban helyezték el a 75 országból jött közel 300 diákot és 150 kísérőt. Itt egyszerű, és szokásos laboreshozközökkel műtrágyamintákat analizáltak, ott fejenként több milliót műszerekre költve, de egyaránt szellemes feladatokat kaptak a gyakorlati fordulón a diákok. Tagadhatatlanul meglátszott, hogy Azerbajdzsán vezetőjének sógornője volt a verseny elnöke. Ez a tény persze volt, amikor visszaütött. Például az eredményhirdetés koreográfiáját személyesen ő hagyta jóvá, nem lehetett ezért változtatni azon, hogy az érmeseket logikátlan sorrendben jelentették be. Elsőnek a legjobbat, és aztán már senki nem izgult a hosszú névsorolvasáson.

A moszkvai Lomonoszov Egyetem helyi fiáléjában, Baku városában zajlott a verseny július 20. és 29. között. A verseny szakmai részét az egyetem moszkvai oktatóinak adták át, a programokat, szervezést az azeriek oldották meg. Ilyen tapasztalt versenybizottság esetén senki nem számít nagyobb bonyodalmakra, de Bakuban a laborok – nem először az olimpiákon – némileg balul ütöttek ki.

Talán a bőkezű forrásoknak is volt köszönhető, hogy a szervezők három összetett feladatot is kítűztek: egy szerves szintézist forralással, desztillációval, majd vákuumdesztillációval, egy ötvözet analitikai összetétel-meghatározását, és egy számítógép-vezérelt fotométerrel reakciósebességek követését hőmérséklet-szabályzás mellett. Tehát volt ott mindenkinek digitális nyomásmérő, törésmutató-mérő, minispektrométer, termosztát, kiértékelő számítógép, egy asztalt betöltő üvegekészülék a sok apróbb eszköz, vegyszer mellett. Egyenként a problémák érdekesek és szellemesek voltak, de egy gyakorlott laboráns sem tudott volna végezni velük 5 óra alatt, nemhogy egy életében néhányszor laborban járó középiskolás. Jómagam, a feladatok előbíráljaként megpróbálkoztam vele – minden lépést elvégeztem, de az eredményeim kiértékelésére legalább egy óra kellett volna még. Hiába harcoltunk a kurtításért, a feladatok mind megmaradtak, és sok-sok diák jött ki a laborból keserű szájjal, és meg nem érdemelt kudarcélménnyel. Volt, akinek a sokk még napokkal később, az elméleti vizsgán és a záróünnepségen is kitartott. A szokásos eredményeknél kicsit ziláltabb volt – talán ezért – a nemzetek diákjainak sorrendje, de egy dolog nem változott: távol-keleti versenyzők dominálták az élbolyt.

A Nemzetközi Kémiai Diákolimpia magyar programját az ELTE Kémiai Intézete szervezi az EMMI megbízásából és támogatásából. A Mengye-

lejev Diákolimpia osztozik a felkészítőn és a válogatón, de az utazást nagylelkű szponzorok (Richter Gedeon, EGIS, MOL) támogatásának és az MKE segítségének köszönhetjük.

Bakuban, az olimpia alatt az állandó aggodalom forrása volt, hogy 2016-ban hol lesz a verseny, ugyanis Oroszország, aki a rendezést pár éve lemondó Ausztrália helyett jelentkezett, visszalépett tavasszal. Az idő rövideje miatt a megoldás nem csupán a szervezés komplexitása, hanem a felhajtandó összeg miatt is egyre reménytelenebb lett. Már a rendkívüli részvételdíj-emelést fontolgattuk, amikor Pakisztán elvállalta a 48. Kémiai Diákolimpia megrendezését.

Ezt már nekem volt szerencsém bejelenteni, ugyanis az Olimpia Intézőbizottságának elnökévé választottak a verseny végén. Az utóbbi évtizedben egy cambridge-i és egy koreai professzor töltötte be ezt a tiszteket. Ez nagy megtiszteltetés és egyben sok munka is lesz ebben az évben, ugyanis Karachi, a kijelölt helyszín sok ország polgárai számára nem ajánlott úticélnak. Bár a rendezők állami garanciát vállalnak a verseny résztvevőinek biztonságára, már most több ország visszalépett a részvételtől. Mindenesetre bízunk abban, hogy a rövid idő és a nehéz körülmények ellenére sem marad el közel 50 év után az olimpia.

*Villányi Attila (kísérőtanár), Perez-Lopez Áron, Varga Szilárd (mentor), Magyarfalvi Gábor (mentor), Stenczel Tamás, Kovács Dávid, Vörös János
Bakuban, az Alijev Központban*